

Sygn. akt VI RCa 341/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Lech Dłuski

Sędziowie: SO Jolanta Biernat-Kalinowska

SR del do SO Maja Jabłońska (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2014 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. W. (1)**

przeciwko **W. W. i A. S.**

o alimenty

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 20 maja 2013 roku

sygn. akt III RC 1296/12

Oddała apelację.

Sygn. akt VI RCa 341/13

UZASADNIENIE

Powódka A. W. (1) wniosła o zasądzenie alimentów na jej rzecz od jej córek - pozwanych W. W. i A. S.. Żądała alimentów w wysokości po 500 zł miesięcznie od każdej z pozwanych, łącznie zaś kwoty 1000 zł miesięcznie. Wskazała, że od czasu ostatniego wyroku oddalającego jej powództwo o alimenty od córek, zaszły duże zmiany w jej sytuacji finansowej i majątkowej.

Pozwana W. W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości. Podała, że powódka nie znajduje się w niedostatku. Wskazała, że powódka posiada mieszkanie o powierzchni 72 metrów. Mieszkanie to zostało celowo przez powódkę zadłużone. Dodała, że jej matka pobiera także zasiłek z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w O., oraz jest właścicielką samochodu osobowego. Wskazała też, że nie jest w stanie uiszczać alimentów na rzecz matki. Podała, że jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku i nie posiada żadnego majątku. Wskazała także, że żądanie powódki jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ponieważ matka w przeszłości znęcała się nad nią fizycznie i psychicznie, zaś wywołany tym stres doprowadził ją do choroby autoimmunologicznej.

Pozwana A. S. w odpowiedzi na pozew również wniosła o oddalenie powództwa w całości. Podniosła, że powództwo jest niezgodne z zasadami współżycia społecznego, ponieważ powódka przez całe lata nie utrzymywała kontaktu z pozwanymi. Poza tym stosuje groźby słowne oraz uprzykrza życie pozwanym, poprzez ciągle wytaczanie przeciwko swoim córkom powództw sądowych. Pozwana podniosła również, że powódka podejmuje działania zmierzające do podważenia dobrej opinii jaką pozwana cieszy się w miejscu pracy. Podniosła również, że powódka nie znajduje się w niedostatku. Posiada bowiem majątek w postaci mieszkania i samochodu.

Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie ustalił, że pozwane A. S.(lat 33) i W. W.(35 lat) są córkami A. W. (1). Pozwane nie mają dzieci. Powódka, poza pozwanymi, ma jeszcze jedną córkę K. G.. Dzieci K. G.znajdują się obecnie pod opieką powódki, jako rodziny zastępczej. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 29 listopada 2011r. w sprawie o sygn. akt III RC 388/11 oddalono powództwo A. W. (1)przeciwko A. S.i W. W.o alimenty. Powódka jest osobą bezrobotną, poszukującą pracy od dnia 27 marca 2012r. W przeszłości wykonywała pracę związaną z opieką nad dziećmi i z tego tytułu osiągała dochód w wysokości około 700 zł miesięcznie. Utrzymuje się ze stałego zasiłku wypłacanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w O.w kwocie 529 zł miesięcznie. Otrzymuje ona także zasiłki celowe w wysokości od 100 zł miesięcznie do 169 zł miesięcznie. Powódka posiada spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego o powierzchni 72 m² znajdującego się w O.przy ul. (...). Powódka do października 2012r. wynajmowała we wskazanym mieszkaniu pokój i z tego tytułu otrzymywała kwotę 300 zł miesięcznie. Zamierza ona sprzedać wskazane mieszkanie lub zamienić na mniejsze. Ponosi następujące wydatki: około 250 zł tytułem opłaty za energię elektryczną, 100 zł tytułem opłaty za usługi (...) S.A.Powódka posiada zaległości związane z nieregulowaniem zaległości wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w wysokości 7000, 49 zł. Wobec niej toczy się postępowanie egzekucyjne wszczęte z wniosku wskazanej powyżej spółdzielni, które zostanie umorzone z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Posiada ona trzy karty kredytowe w C., (...)i T.wskazane karty są zadłużone na kwotę około 3500 zł. Opłaca jednak składki spłaty minimalnej. Od 2 października 2012r. na czas trwania procesu rozwodowego jej córki K. G., powódka jest rodziną zastępczą dla wnuków K.i S. G.. Otrzymuje z tytułu częściowego pokrycia kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej pomoc pieniężną w wysokości 660 zł miesięcznie na każdego z małoletnich. Nadto otrzymuje ona od rodziców małoletnich alimenty w wysokości 400 zł od ojca małoletnich oraz 300 zł od matki małoletnich. Użytkuje ona samochód będący własnością jej sąsiadki. Pozwana A. S.jest zatrudniona w (...)w O.i z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie. W. W.jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Cierpi na chorobę autoimmunologiczną (...)Z tego tytułu ponosi koszty leku E.. Aktywnie poszukuje zatrudnienia, uczestniczy też w kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe. Pozostaje na utrzymaniu męża. Małżonkowie podpisali umowę o rozdzieleniu majątkowej. Pozwane na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 2 czerwca 2011r. w sprawie o sygn. akt I Ns 352/11 nabyły w częściach po 1/2 spadek po A. W. (2)zmarłej w dniu (...). w G.. Strony postępowania są ze sobą silnie skonfliktowane, nie utrzymują ze sobą kontaktów.

W związku z tak ustalony stanem faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Ustaleń faktycznych Sąd dokonał w oparciu o przesłuchanie stron i zgromadzone w sprawie dokumenty oraz akt o sygn. III RC 388/11 Sądu Rejonowego w Olsztynie. Sąd Rejonowy dał wiarę zeznaniom pozwanych, ponieważ korespondowały one z materiałem dowodowym zgromadzonym zarówno w niniejszej sprawie, jak również w sprawie III RC 388/11. Sytuacja pozwanych od zapadnięcia poprzedniego wyroku w powołanej sprawie właściwie nie uległa zmianie. Sąd dał również w większości wiarę twierdzeniom powódki, odmawiając im jednak wiary w zakresie tego, iż powódka spłaca kredyt w Banku (...) S.A, ponieważ z dokumentów składanych przez powódkę wynika, że wskazany kredyt zaciągnęła J. W.. Poza tym powódka nie przedstawiła żadnych potwierdzeń spłat rat wskazanego kredytu na których widnieje jej nazwisko. Twierdzenia powódki pozostawały w ocenie Sądu w sprzeczności z dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy. Powódka twierdziła bowiem, że wskazany kredyt zaciągnęła jej sąsiadka, następnie zaś przekazała jej pieniądze, by mogła uregulować zaległości wobec spółdzielni mieszkaniowej (...). Z pisma komornika znajdującego się w aktach sprawy na karcie 100 datowanego na 12 kwietnia 2013r. wynika natomiast, że powódka nadal posiada zadłużenie wobec spółdzielni, zaś postępowanie egzekucyjne zostanie bądź już zostało umorzone wobec bezskuteczności egzekucji.

Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 128 kro obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Powódka jest matką pozwanych, zatem to je w pierwszej kolejności obciąża obowiązek alimentacyjny. Podstawą prawną powództwa jest natomiast art. 133 kro zgodnie z którym poza wypadkiem, gdy rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, a jego dochody lub majątek nie wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania, uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Sąd Rejonowy podkreślił, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny o niedostatku można mówić wówczas, gdy osoba domagająca się alimentów na tej podstawie nie potrafi zaspokoić samodzielnie swych potrzeb na poziomie zbliżonym do minimum socjalnego, przy czym. "nie potrafi" to znaczy, że nie posiada dostatecznych środków pomimo podejmowania starań, by je pozyskać. Przez pojęcie zaś zaspokajania potrzeb należy, przy tym rozumieć potrzeby usprawiedliwione czyli takie jak np. zakup żywności, ubrania, lekarstw, opłat za mieszkanie etc.

W ocenie Sądu Rejonowego powódka nie znajduje się w niedostatku. Powódka bowiem będąc uprawnioną do spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego ma zapewnione potrzeby mieszkaniowe. Nadto wskazany lokal ma powierzchnię 72 m² i przy odpowiednim wykorzystaniu powódka ma możliwość czerpania z niego dochodów pozwalających na zaspokojenie jej potrzeb. Powódka wynajmowała pokój we wskazanym mieszkaniu i z tego tytułu otrzymywała kwotę 300 zł miesięcznie. Nadto powódka może wskazane mieszkanie zamienić na mniejsze a z uzyskane tym tytułem środki może przeznaczyć na zaspokojenie swoich potrzeb. Sąd Rejonowy podkreślił również, że powódka otrzymuje stały zasiłek z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w wysokości 529 zł miesięcznie oraz zasiłki celowe w kwocie około 100 zł miesięcznie. Poza tym powódka do końca postępowania rozwodowego jej córki K. G. powódka sprawuje faktyczną opiekę nad jej małoletnimi dziećmi i z tego tytułu otrzymuje świadczenia w łącznej wysokości 1320 zł miesięcznie. Nadto otrzymuje ona alimenty od rodziców małoletnich w łącznej kwocie 700 zł miesięcznie. Miesięcznie więc dysponuje więc kwotą ponad 2500 zł na utrzymanie 3 osób.

W ocenie Sądu Rejonowego powódka jest osobą zaradną życiową i nawet jeśli nie jest zatrudniona i nie otrzymuje wynagrodzenia potrafi korzystać z możliwości zarówno prawnych jak i faktycznych, i w ten sposób zdobywać środki potrzebne do zaspokajania swoich potrzeb.

Sąd Rejonowy podkreślił też, odnosząc się do zadłużenia wobec Spółdzielni Mieszkaniowej (...), że z akt sprawy III RC 388/11 wynika, iż nie są to zaległości nowe. Powódka miała zaległości w opłatach za lokal jeszcze wówczas gdy pracowała i otrzymywała wynagrodzenie, a koszty lokalu dzieliła wraz z mężem. Sąd Rejonowy wskazał też, że powódka przeznacza swoje środki pieniężne w sposób nie do końca przemyślany np. na zakupy paliwa do użyczonego samochodu czy też korzystanie z drogich produktów bankowych jakimi są karty kredytowe. Przeznacza też kwotę 100 zł miesięcznie na opłaty związane z abonamentem za telewizję kablową i telefon. W ocenie Sądu Rejonowego wskazanych wydatków nie sposób uznać za usprawiedliwione w sytuacji, gdy powódka powołuje się na swój niedostatek. Sąd Rejonowy wskazał też, że w myśl art. 135 § 1 kro zakres świadczeń alimentacyjnych zależy, od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Powódka zaspokaja zaś swoje usprawiedliwione potrzeby.

Odnosząc się do sytuacji materialnej pozwanej W. W., Sąd Rejonowy wskazał, że jest ona obecnie osobą bezrobotną i pozostaje na utrzymaniu męża. Nadto w związku z chorobą H. jest zmuszona ponosić koszty leczenia. Wobec powyższego nie jest ona w stanie uiszczać chociażby najmniejszych alimentów na rzecz powódki. Sytuacja materialna drugiej z pozwanych A. S. jest natomiast dobra, posiada ona stałą dobrze płatną pracę. Z uwagi jednak na to, że powódka nie wykazała jakoby znajdowała się w niedostatku również powództwo w stosunku do niej jest niezasadne.

W związku z powyższym Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 20 maja 2013 roku oddalił powództwo.

Apelację od tego orzeczenia złożyła powódka. Żądając zmiany wymienionego orzeczenia wskazała na stronniczość sędziego wydającego w niniejszej sprawie rozstrzygnięcie. Podniosła, że zgłosiła mieszkanie do sprzedaży, jednak jest

problem z jego zbyciem, bowiem mieszkanie jest zadłużone. Podkreśliła również, że wcześniej utrzymywała córkę K. G. i jej dzieci. Dlatego zaciągała pożyczki. Podniosła również, że J. W. zaciągnęła dla niej kredyt, ponieważ ona sama nie ma zdolności kredytowej. Zarzuciła również, iż Sąd nie dokonał sprawdzenia sytuacji majątkowej pozwanych, zgodnie z jej wnioskami. Podkreśliła też, iż uprzednio Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od niej na rzecz W. W. alimenty, których nie była w stanie płacić. Wskazywała też, iż wspierała finansowo pozwaną A. S., w czasie gdy ta studiowała. Podniosła również, że pozwana dziedziczą spadek po matce powódki. Wskazała również, że jej sytuacja materialna jest na tyle zła, że nie stać jej na zakup koniecznych leków. Podkreśliła również, że wyższe opłaty za telewizję kablową płaci od czasu gdy wnuki z nią zamieszkały. Podkreśliła, że z uwagi na stan zdrowia nie została, ostatecznie, ustanowiona rodziną zastępczą dla wnuków, zatem nielogicznym jest stwierdzenie, że jest w stanie opiekować się obcymi dziećmi.

Pozwana A. S. wniosła o oddalenie apelacji, argumentując jak w odpowiedzi na pozew. Podała, że zmuszona została do zaciągnięcia kredytu hipotecznego ze spłatą rozłożoną na 30 lat, na zakup mieszkania. Mieszkanie zaś znajduje się poza O., więc zmuszona jest dodatkowo ponosić koszty dojazdu do pracy.

Pozwana W. W. wniosła o oddalenie apelacji, argumentując jak w odpowiedzi na pozew.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Zarzuty podniesione przez powódkę w apelacji nie są trafne. Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę zebranego materiału dowodowego, poczynione na tej podstawie prawidłowe ustalenia faktyczne oraz wyciągnięte wnioski. Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie.

W szczególności Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego, iż w powódka nie pozostaje w niedostatku.

Stan niedostatku jest to brak własnych środków (zarobków lub dochodów) oraz możliwości zaspokojenia potrzeb uprawnionego, które należy uznać za uzasadnione w jego konkretnej, rozpatrywanej indywidualnie sytuacji życiowej (społecznej, zdrowotnej, wiekowej).

Powódka nie wykazała, by z uwagi na jakiegokolwiek okoliczności, pozbawiona była możliwości zarobkowania, choćby dorywczego. Podkreślić należy, jak słusznie już wskazywał Sąd Rejonowy, że powódka uprzednio wykonywała dorywcze prace zarobkowe. Powódka nie wykazała, by na podjęcie pracy, choćby w ograniczonym wymiarze, nie pozwalał jej stan zdrowia.

Ponadto powódka ma majątek w postaci mieszkania. Ma możliwość swobodnego dysponowania tym majątkiem. Może zatem mieszkanie częściowo wynająć, zamienić na mniejsze. Dałoby to jej możliwość ograniczenia stałych wydatków związanych z mieszkaniem, uiszczenia zadłużenia mieszkaniowego, co z kolei dałoby możliwość uzyskania dodatku mieszkaniowego.

Sąd Najwyższy podkreślał, że do uchylenia obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci nie może prowadzić „zbycie substancji majątku”, albowiem w art. 133 § 1 k.r.o. jest mowa o dochodach z majątku dziecka (wyrok SN z dnia 12 grudnia 1975 r., III CRN 338/75, OSPiKA 1977, z. 3, poz. 54). Jednakże w przypadku innych niż dzieci osób uprawnionych do alimentów przy ocenie, czy znajdują się one w niedostatku, należy uwzględnić możliwość zbycia składników majątku (tak Grzegorz Jędrejek :Komentarz do Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, Wydawnictwo LexisNexis).

Sąd Rejonowy słusznie kwestionował również czynione przez powódkę wydatki np., związane z drogim pakietem telewizji kablowej. Podkreślić bowiem należy, iż nawet w wypadku zamieszkiwania w lokalu małoletnich dzieci nie był to wydatek niezbędny.

Podkreślenia wymaga również fakt, że jedynie w wypadku, gdyby Sąd doszedł do przekonania, powódka znajduje się w niedostatku, koniecznym byłoby ustalenie szczegółowej sytuacji materialnej pozwanych. Zatem nie uwzględnienie wniosków dowodowych powódki w tym zakresie nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Podkreślenia wymaga również fakt, iż kwestia zarzucanej w apelacji stronniczości sędziego rozpoznającego sprawę, podnoszona była już przez powódkę już w czasie rozpoznania sprawy w Sądzie Rejonowym. Wnioski powódki co do wyłączenia sędziego zostały oddalone. Ponowne podnoszenie przez powódkę tych samych argumentów w tej kwestii jest nietrafne.

Biorąc pod uwagę wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Okręgowy uznał, iż Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalając powództwo wydał prawidłowe rozstrzygnięcie. Apelacja powoda sprowadza się w istocie do bezpodstawnej polemiki z prawidłowo poczynionymi przez Sąd Rejonowy ustaleniami i wyciągniętymi na ich podstawie trafnymi wnioskami.

W konsekwencji na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki uznając ją za niezasadną.